

Een epidemie van genitale verschrompeling

De wetenschappelijke literatuur staat vol onverwachte mededelingen. Dat is amusant, verbazingwekkend en leerzaam tegelijk. Neem het volgende. Dzokoto en Adams analyseerden 56 gevallen van in de media gerapporteerde gevallen van 'genitale verschrompeling' in West-Afrika. Een typisch geval gaat als volgt: twee mensen staan met elkaar te praten, bijvoorbeeld als de een de ander de weg vraagt, het slachtoffer voelt zijn/haar geslachtsdeel slinken, vreest van dit lichaamsdeel beroofd te worden, begint te schreeuwen, zet de achtervolging in op de vermeende, inmiddels op de vlucht geslagen dader, omstanders sluiten zich aan bij de achtervolging, uiteindelijk wordt de vermeende dader flink afgerost wat leidt tot herstel van de genitale situatie bij het slachtoffer. Het zal geen verbazing wekken dat er diverse doden zijn gevallen onder de vermeende daders. Er zijn verschillende epidemieën geweest, waarvan het einde meestal werd ingeluid als de autoriteiten de vermeende slachtoffers achter de tralies zetten in plaats van de vermeende daders.

De ziekte is ingebed in lokale opvattingen die weergegeven worden met de term *juju*: undercover opererende juju-mannen/vrouwen infecteren iemand bijvoorbeeld door een hand te geven; de geïnfecteerde

voelt een brandende sensatie onder de navel en realiseert zich dat een kostbaar lichaamsdeel verdwijnt; handlangers van de juju benaderen het slachtoffer met de mededeling dat ze iemand weten die – tegen vrij hoge kosten – de situatie kan herstellen.

Dzokoto en Adams zien deze medisch onverklaarde klacht als een uiting van *mass psychogenic illness*: er is de cultureel bepaalde angst van het genitaal beroofd te worden, de krant rapporteert een casus, een deel van de lezers wordt

selectief attenter op sensaties vanuit de schaamstreek, het optreden van dergelijke sensaties tijdens een sociaal contact kan de paniekeractie oproepen die leidt tot de achtervolging.

Wij kunnen besmuikt grinniken om zoveel bijgeloof, maar voor u dat doet, lees eerst het volgende. (PL)

Dzokoto VA, Adams G. Understanding genital-shrinking epidemics in West Africa: koro, juju or mass psychogenic illness? *Cult Med Psychiatry* 2005;29:53-78.

Foto: Ami Vitale / Bettmann / TCS

De whiplash-epidemie

West-Afrika zijn juju, wij onze whiplash-epidemie. Veel onderzoek naar de oorzaken daarvan stamt van geselecteerde groepen, zoals patiënten op een eerste-hulpafdeling. Pobereskin pakte het beter aan en onderzocht 1147 personen die bij de politie geregistreerd stonden als betrokken bij aanrijdingen van achteren. Van hen deed 44% mee aan het onderzoek: 78% had na een week nekklachten en 52% had na een jaar nog pijn. De belangrijkste voorspeller van pijn na een week waren: nekpijn die al tevoren bestond – wat logisch is – en het bezit van een grote auto – wat niet zo logisch

is. Pijn een jaar na het ongeval werd goed voorspeld door het verwickeld zijn in een schadeprocedure (OR=4).

Whiplash is een zeer cultuurspecifiek syndroom. Zo komen nekklachten na een aanrijding van achteren niet voor in Litouwen, waar schadeclaims voor dit probleem niet mogelijk zijn.

Zou de volgende analogie gerechtvaardigd zijn? Er heerst hier het geloof dat ook simpele aanrijdingen vreselijke gevolgen kunnen hebben; de advocaat (juju), de agent en de dokter houden dat geloof en dus die angst in stand door de mededeling toch vooral naar die nek te laten kijken,

de aangeredene wordt selectief attenter op dat lichaamsdeel en voelt dus meer, en zet – inmiddels patiënt geworden – de achtervolging op de schadeclaim in. Een verschil met Afrika is het beloop: acuut, kortdurend en recidiverend aldaar versus meer geprotraheerd alhier.

Misschien zijn ze in West-Afrika net zo verbaasd over onze whiplash als wij over hun genitale schrompeling. (PL)

Pobereskin LH. Whiplash following rear end collisions: a prospective cohort study. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 2005;76:1146-51.